

Posudok na habilitačnú prácu

Autor: RNDr. Lucia Petrikovičová, PhD.

Téma: Krajina ako primárny faktor rozvoja cestovného ruchu

Odbor: Ochrana a využívanie krajiny

Pracovisko: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre Fakulta prírodných vied a informatiky

Žiadosť o vypracovanie posudku k habilitačnej práci v študijnom odbore Ochrana a využívanie krajiny mi bola adresovaná listom č. FPVaI-OVV-2023/17-5:103300, dňa 28.11. 2023 predsedom Vedeckej rady FPV UKF v Nitre prof. RNDr. Františkom Petrovičom, PhD. Oponentský posudok bol vypracovaný v zmysle Vyhlášky MŠ SR č. 6/2005 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor.

Charakter a štruktúra práce:

RNDr. Lucia Petrikovičová, PhD. zvolila možnosť predložiť habilitačnú prácu v podobe súboru publikovaných vedeckých prác doplneného komentárom. Predložená habilitačná práca má 214 strán. Do práce bolo zaradených 10 už publikovaných prác, ktoré sú rozdelené do dvoch základných blokov:

- Prvý blok: *Vývoj a zmeny využívania krajiny* obsahuje 4 práce
- Druhý blok: *Krajina, človek a cestovný ruch* obsahuje 6 prác.

Jadro habilitačnej práce teda predstavujú pôvodné vedecké práce, ktoré autorka publikovala v spolupráci s ďalšími autormi. V štyroch predkladaných prácach je uvedená ako prvoautorka, v ostatných ako spoluautorka. Všetky práce prešli recenzným konaním čo už je zárukou určitej kvality prác. Na mnohé tieto práce boli zaznamenané už aj viaceré ohlasy. Súbor prác je doplnený úvodom, záverom a dvoma teoretickým kapitolami:

- Prehľad názorov na vývoj a zmeny využívania krajiny
- Krajina ako primárny faktor rozvoja cestovného ruchu.

Tieto kapitoly prinášajú prehľad definícií a prístupov v oblasti hodnotenia krajiny, jej zmien a v oblasti cestovného ruchu. V týchto častiach by sa žiadalo uviesť aj celkové zhrnutie a vlastný názor a prínos autorky s ktorými pojmami a teóriami sa stotožnila, čo navrhuje upresniť, doplniť a pod. Kapitola 3 udáva krátky popis jednotlivých prác, chýba však súhrnný popis dosiahnutých výsledkov za uvedené dva bloky. Podobne aj v závere by bolo vhodné uviesť zhrnutie dosiahnutých výsledkov a odporúčaní jednak pre oblasť vedy a výskumu ako i pre oblasť praxe.

Aktuálnosť práce

Práca sa zameriava na hodnotenie zmien využitia krajiny v dôsledku rôznorodých socioekonomických aktivít. Využitie krajiny je podmienené na jednej strane vlastnosťami prírodných zložiek, ktoré predstavujú určitú ponuku pre využitie prírodnej krajiny človekom. Na druhej strane využitie krajiny je podmienené aj požiadavkami, nárokmi, schopnosťami

a celkovými možnosťami využitia prírodnej krajiny spoločnosťou. Potreby, požiadavky, ako i možnosti sa časom menia (zmena socioekonomických podmienok, zmena priorít, zmena vlastníckych vzťahov, zmena technológií a pod.). To čo bolo v minulosti luxusnou potrebou sa postupom času stáva nevyhnutnou potrebou. Zmeny nárokov a požiadaviek ľudskej spoločnosti sa následne cyklicky prejavujú na zmene, formách i intenzite využívania prírodnej krajiny. So zmenou využitia sú spojené aj sekundárne vplyvy na krajinu a jej zložky, Napr. vybudovanie nových rekreačných priestorov je späté často so záberom prirodzených ekosystémov, zvýšením stupňom antropizácie územia, určitými nárokmi na prírodné zdroje, najmä pôdu, vodu a pod. Táto cyklickosť zmien využitia krajiny si vyžaduje permanentné skúmanie uvedených zmien a hlavne hodnotenie dopadov týchto zmien na krajinu a jej jednotlivé zložky. Z tohto aspektu tému práce treba považovať za veľmi aktuálnu.

Cieľ habilitačnej práce a jeho splnenie

Cieľom habilitačnej práce bolo identifikovať dopady činnosti človeka v krajine na základe vybraných aktivít na príklade modelových území. Práca sa ťažiskovo sústreďuje na hodnotenie cestovného ruchu. Hodnotenia autorka prezentuje na rôznych modelových územiach, či už lokálneho alebo regionálneho charakteru a tiež na rôznych formách cestovného ruchu. Na hodnotenie využíva rôzne metódy či už geografické alebo krajinnoeologické. Ako správne autorka zdôrazňuje pri hodnotení zmien krajiny je potrebné aplikovať interdisciplinárny prístup. O jeho aplikácii v predkladaných prácach svedčia aj interdisciplinárne zložené kolektívy, ktoré realizovali jednak výskum v modelových územiach, ako sa i podieľali na príprave predkladaných príspevkov. Rôznorodosť publikovaných prác svedčí o komplexnosti výskumu. Na základe predložených prác možno konštatovať, že stanovený cieľ bol nielen splnený ale aj prekročený.

Výsledky habilitačnej práce a jej prínos

Ťažisko predkladanej práce predstavujú publikované príspevky autorky. Prvý blok práce je zameraný na hodnotenie zmien krajiny s disperzným typom osídlenia. Práca sa koncentruje na sledovanie a charakteristiku základných zmien ktoré prebiehajú v týchto oblastiach. Táto časť je veľmi významná z hľadiska zachovania cenných kultúrno-historických štruktúr krajiny rozptýleného osídlenia, ktoré sú v súčasnosti pod výrazným antropogénnym tlakom a výrazne menia svoj špecifický charakter. Závety vyplývajúce z uvedených prác sú veľmi dôležité aj z hľadiska plánovacej praxe, pri stanovení regulatívov pre využitie a ochranu týchto vzácnych krajinných štruktúr.

Druhú časť predstavujú práce, ktoré sú zamerané na hodnotenie rozvoja cestovného ruchu, hodnotia jednak dopady rozvoja cestovného ruchu na krajinu a jej jednotlivé krajinnotvorné zložky, ako i hodnotenia vlastností krajiny ako základného faktora rozvoja cestovného ruchu. Cenné sú najmä výsledky hodnotenia dopadu výstavby infraštruktúry spojenej s rozvojom cestovného ruchu vo vidieckych sídlach. Podobne aj tieto výsledky sú veľmi významné pre plánovacie prax, najmä pre elimináciu negatívnych environmentálnych vplyvov spojených s rozvojom cestovného ruchu a z hľadiska zabezpečenia trvalo udržateľných foriem cestovného ruchu.

Formálna a jazyková stránka

Po formálnej stránke je práca spracovaná na veľmi dobrej úrovni. Napriek tomu že práca pozostáva zo súboru už publikovaných článkov v rôznych formátoch v predkladanej práci sú zoradené a spracované jednotne. Podobne aj po jazykovej a štylistickej stránke je práca na veľmi dobrej úrovni, zaznamenala som minimum gramatických chýb a preklepov.

Odborný profil a zdatnosť habilitantky

Habilitačná práca potvrdila dobrý teoretický prehľad a bohaté praktické skúsenosti autorky s hodnotením zmien krajiny a z hľadiska jej významnosti pre rozvoj cestovného ruchu. Priniesla celý rad podnetných návrhov ako zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu. O úspešnosti jej výskumných aktivít svedčia aj jej publikované práce a ohlasy na uvedené publikácie. Celkovo vykazuje 48 publikácií vo Web of Science, na ktoré bolo zaznamenaných 223 ohlasov. HÍ dosahuje hodnotu 8, čo je pre tento odbor veľmi slušné číslo.

Námety a otázky k vedeckej rozprave v rámci obhajoby habilitačnej práce

- V práci navrhujem uvádzať pôvodné citácie. Napr. pri klasifikácii ekosystémových služieb uvádzate citáciu Mederlyho, naozaj je autorom uvedenej klasifikácie, nie je to klasifikácia prevzatá z medzinárodnej literatúry (CICES, TEEB)?
- Podobne aj pri hodnotení Land use a Land cover bolo potrebné uviesť zahraničných autorov, ktorí rozpracovali prvotné metódy týchto hodnotení.
- Možno oševné postupy považovať za krajinné prvky (str. 12)?
- Rozptýlenú vegetáciu – sady, mestské parky a pod. by som nezaradila do kategórie lesných prvkov (str. 11).
- Sú sadovnícke úpravy krajinné prvky (str. 11)?
- K formám ľudskej činnosti na str. 13 by som zaradila aj javy spojené s lesohospodárskou činnosťou.
- Zo socioekonomických javov vypadli javy spojené s ochranou prírody a prírodných zdrojov, ako aj javy spojené s deteriorizáciou krajiny. Považuje ich autorka za časť socioeconomickej štruktúry alebo nie?
- Obdobie COVID-u výraznou mierou ovplyvnilo rozvoj cestovného ruchu, pretrvávajú ešte doteraz nejaké negatívne, prípadne pozitívne vplyvy tohto obdobia na rozvoj CR?
- Môžete popísať hlavné špecifiká, ktoré determinujú fakt, aby sa Nitra stala centrom kultúrneho cestovného ruchu?
- Mohli by ste zdefinovať základné výzvy v teoretickej oblasti ako i v oblasti praxe, ktoré vyplynuli z Vášho výskumu?
- Mohli by ste popísať súčasné trendy zmien v oblastiach s rozptýleným osídlením a zdefinovať budúce scenáre rozvoja?

Záver

Predkladaná habilitačná práca je kompaktná, vyvážená a vhodne účelovo usporiadaná. Dokazuje dobrú úroveň autorky v oblasti hodnotenia zmien využívania krajiny v teoreticko-metodickej oblasti, ako aj v oblasti plánovacej praxe, najmä v oblasti cestovného ruchu. Forma spracovania má tiež vysokú didaktickú úroveň čím habilitantka dokumentuje adekvátne pedagogické schopnosti. Výsledky, prezentované v habilitačnej práci, ako aj rozsah a kvalita publikačnej činnosti habilitantky, potvrdzujú dobrú odbornú a vedeckú úroveň menovanej. Práca je dôkazom, že autorka je schopná aj naďalej prispievať nielen k teoretickému, ale aj praktickému/aplikačnému rozvoju predmetnej problematiky.

Habilitačná práca RNDr. Lucie Petrikovičovej, PhD. spĺňa všetky požiadavky kladené na tento druh prác. Na základe uvedeného prácu odporúčam k obhajobe a po jej úspešnom obhájení navrhujem menovanej udeliť vedecko – pedagogický titul

“docent”

v študijnom odbore Ochrana a využívanie krajiny.

Bratislava, 8. 1. 2024

prof. RNDr. Zita Izakovičová, PhD.
oponent